

РЕШЕНИЕ

№ 20146

гр. С*****, 06.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 47 СЪСТАВ, в публично заседание на седми ноември през две хиляди дваде**** и трета година в следния състав:

Председател: МАРИЯ В. БОГДАНОВА
НОНЧЕВА

при участието на секретаря ДЕНИЦА Ж. ВИРОНОВА
като разгледа докладваното от МАРИЯ В. БОГДАНОВА НОНЧЕВА
Гражданско дело № 20221110167311 по описа за 2022 година
за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 235 и сл. ГПК.

Производството е образувано по искова молба, подадена от Ц. И. С***** срещу „Ф***** Б*****“ ЕООД, в която се твърди, че на 07.10.2021 г. ищецът сключил Договор за паричен заем № ***** с „И***** А**** М*****“ АД, по силата на който му бил предоставен заем в размер на 400,00 лева. На същата дата между ищеца и ответника „Ф***** Б*****“ ЕООД бил сключен Договор за предоставяне на поръчителство № *****, по силата на който ищецът следвало да заплати на „Ф***** Б*****“ ЕООД сумата от 119,76 лева, като плащането било разсрочено на вноски по 9,98 лева всяка. Ц. И. С***** заплатила дължимите суми по сключените договори, спрямо които приложение намирала законовата уредба за защита на потребителя, какъвто тя се явявала като страна по двата договора. В исковата молба са изложени подробни аргументи за недействителност на договора за поръчителство като неравноправен по смисъла на чл. 143 ЗЗП, поради противоречие с нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, както и поради накърняване на добрите нрави. Отправено е искане за прогласяване нищожността на сключения между страните договор за поръчителство, както и за осъждане на ответника да заплати сумата от 119,76 лева, представляваща платеното от ищеца без основание възнаграждение по договора за поръчителство. Претендират се и разноски по делото.

Исковата молба и приложенията към нея са изпратени на ответника „Ф***** Б*****“ ЕООД за отговор, като с постъпилия в законоустановения срок такъв ответното дружество е оспорило изцяло предявените иски претенции. Твърди недопустимост на установителния иск за нищожност на договора поради липса на правен интерес, като релевира и твърдения за превратно упражняване на процесуални права. Поддържа, в условията на евентуалност, по подробно изложени в отговора аргументи, че искът за прогласяване нищожност на договора за поръчителство бил изцяло неоснователен. Отправено е искане за отхвърляне в цялост на предявените иски и за присъждане на сторените разноски.

Софийски районен съд, I-во ГО, 47-ми състав, като съобра*** доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:**

Предмет на делото са: 1/ предявени в условията на евентуалност иски за прогласяване нищожност на Договор за предоставяне на поръчителство № ***** от 07.10.2021 г., сключен между Ц. И. С***** и „Ф***** Б*****“ ЕООД, като следва: главен иск с правно основание чл. 1**** ал. 1 ЗЗП за признаване за установено, че процесният договор е нищожен поради наличието на неравноправни клау*****; евентуални иски с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 и предл. 3 ЗЗД за признаване за установено, че процесният договор е нищожен поради противоречие с чл. 19, ал. 4 ЗПК и поради накърняване на добрите нрави; 2/ както и предявен в условията на кумулативно съединяване иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 119,76 лева, представляваща платеното от Ц. И. С***** в полза на „Ф***** Б*****“ ЕООД възнаграждение по процесния договор за поръчителство.

Възраженията на ответника за недопустимост на производството поради липса на правен интерес за ищеца от предявяване на установителен иск за нищожност на процесния договор са неоснователни. Обстоятелството, че ищецът може да предяви осъдителен иск по чл. 55, ал. 1 ЗЗД за платеното по нищожния договор не изключва възможността същият да предяви самостоятелен установителен иск за прогласяване на нищожността. Та***** правна възможност е гарантирана на ищцовата страна, доколкото установяването на нищожността на процесния договор със сила на пресъдено нещо може да бъде постигнато единствено чрез предявяване на иск.

За основателността на предявените иски за прогласяване нищожност на процесния договор за поръчителство ищецът следва при условията на пълно и главно доказване сключването на договора със съдържание, идентично с описано в исковата молба, и наличието на посочените в исковата молба основания за нищожност. По иска за връщане на платеното при липса на основание възнаграждение по процесния

договор е необходимо да бъде установено заплащането на претендираната сума от ищеца и постъпването ☐ в имуществения комплекс на ответника. В тежест на ответника е да докаже наличието на валидно облигационно правоотношение между страните по договора за поръчителство, съответно – наличието на валидно основание за заплащане на възнаграждение по това правоотношение от ищеца в негова полза.

С доклада по делото, приет за окончателен в проведеното на 07.11.2023 г. о. с. з., са отделени като безспорни между страните следните обстоятелства: 1/ сключването на Договор за паричен заем № ***** от 07.10.2021 г. между „И***** А**** М*****“ АД и Ц. И. С*****, по силата на който на ищеца е предоставен заем в размер на 400,00 лева; 2/ сключването на Договор за предоставяне на поръчителство № ***** от 07.10.2021 г. между Ц. И. С***** и „Ф***** Б*****“ ЕООД; 3/ наличието на уговорено по силата на договора за поръчителство възнаграждение в размер на 119,76 лева, дължимо от ищеца в полза на ответника, при разсрочено плащане; 4/ заплащането от Ц. И. С***** на задълженията по двата договора.

Като съобра***** изложеното, съдът намира, че спорни по делото са обстоятелствата относно наличието на основания за нищожност на процесния договор за поръчителство. Спрямо същия приложение намират правилата на ЗПК и на чл. 143 - чл. 147б ЗЗП, поради което на първо място следва да бъдат разгледани твърденията за наличие в договора на неравноправни клау*****.

Разпоредбата на чл. 143 ЗЗП дава легално определение на понятието "неравноправна клауза" в договор, сключен с потребител, като установява, че това е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на и*****скването за добросъвестност и води до значително неравноправие между правата и задълженията на търговеца или доставчика, от една страна, и потребителя – от друга. Съгласно чл. 1**** ал. 1 ЗЗП, неравноправните клау***** в договорите са нищожни. Те***** нормативни разрешения са установени и в Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клау***** в потребителските договори, която е транспонирана с нов чл. 13а, т. 9 от ДР на ЗЗП (ДВ бр. 64/2007 г.). Според чл. 3 от Директивата, неравноправни клау***** са договорни клау***** , които не са индивидуално договорени и които, въпреки и*****скванията за добросъвестност, създават в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора.

В чл. 4 от Договор за паричен заем № ***** от 07.10.2021 г., сключен между „И***** А**** М*****“ АД и Ц. И. С***** , е предвидено, че заемателят се задължава в срок от три дни от сключването на договора за заем да предостави на заемотателя едно от следните обезпечения: поръчителство от две

фи*****чески лица, които да отговарят на посочени в договора условия; банкова гаранция с бенефициер заемодателят; гаранция, предоставена от одобрено от заемодателя дружество-гарант, предоставящо гаранционни сделки. Именно въз основа на та***** договорна клауза е сключен процесният Договор за предоставяне на гаранция № ***** от 07.10.2021 г. Съгласно чл. 2 от договора за гаранция, същият влиза в сила, в случай че потребителят не изпълни в срок задължението си по чл. 4, т. 1 или т. 2 от договора за заем за предоставяне на обезпечение чрез поръчителство от две фи*****чески лица или банкова гаранция. Съгласно чл. 3 от договора за предоставяне на гаранция, поръчителят има право на възнаграждение за изпълнение на задълженията по договора в размер на 119,76 лева – по 9,98 лева на седмица за периода на действие на договора за заем (12 седмици).

Настоящият съдебен състав намира, че договорната клауза, въз основа на която е предвидено плащането на възнаграждение по сключения между „Ф***** Б*****“ ЕООД и Ц. И. С***** договор за предоставяне на гаранция (чл. 1 – 2, съответно – чл. 3), има неравноправен характер, поради следното:

Процесният договор за предоставяне на гаранция само формално представлява отделна гаранционна сделка, а в действителност се явява част от кредитното правоотношение. В те***** случаи поръчителство (гаранция) не съществува, а целта на сделката е да се уговори допълнително възнаграждение за кредитора по договора за потребителски кредит, в нарушение на и*****скванията на чл. 19, ал. 4 ЗПК, както и на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

В случая главното вземане произтича от договор за потребителски кредит, сключен между "И***** А**** М*****" АД и Ц. И. С***** за сумата от 400,00 лева, за срок от 12 седмици, при годишен процент на разходите /ГПР/ от 47,71 % и лихвен процент по кредита 40,00 %, със седмична вноска в размер на 35,02 лева. Общият размер на всички плащания е 420,24 лв., включващ главница и лихва, видно от чл. 2, т. 7 договора. Кредитът е обезпечен чрез сключен „Ф***** Б*****“ ЕООД и длъжника договор за предоставяне на гаранция, с който „Ф***** Б*****“ ЕООД се задължава да издаде гаранция за плащане в полза на "И***** А**** М*****" АД, с цел гарантиране изпълнението на всички задължения по договора за потребителски кредит.

Възнаграждението по договора за предоставяне на гаранция от 9,98 лева на седмица не е включено в размера на погасителната вноска по заема, при което същата би станала 45,00 лева – по-висока с близо 22 % от установената в договора за заем вноска. То не е включено и в ГПР по кредита. В случай че размерът му бъде съобразен при определянето на ГПР, действителният ГПР по кредита би бил по-висок от посочения в договора за заем. Това обстоятелство, съобразено с факта, че възнаграждението по договора за гаранция е дължимо в случай на неизпълнение на

вторично за договора за кредит задължение (непредоставяне на обезпечение), води до извод, че то представлява по своята същност разход по кредита, който е следвало да бъде включен в ГПР, съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК. Невключването му е довело до заобикаляне на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК и нарушаване на и*****скването ГПР да не бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва. По то***** начин потребителят е бил въведен в заблуждение относно стойността на разходите, които следва да направи по обслужване на заема, като реално по то***** начин е калкулирана допълнителна печалба към договорената възнаградителна лихва по договора за заем.

Действително, процесните договори за заем и за гаранция формално представляват самостоятелни договори, но при анализ на клау*****те в тях, включително предвид наличието на изрична уговорка за приоритетно изплащане на възнаграждението по договора за гаранция пред това по основното задължение по кредита (чл*** ал*** изр. 2 от договор за предоставяне на гаранция), и след отчитане на обстоятелството, че заемодателят и гарантът са свързани лица по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ТЗ (вж. вписванията в ТР), се достига до извод, че дългът по заемното правоотношение и така уговорените акцесорни плащания за предоставяне на гаранция трябва да се разглеждат като едно цяло, доколкото задължението към гаранта е неделимо от основното задължение по заемното правоотношение и затова следва да се включи в общия размер на разходите по кредита. В случая търговецът-кредитор е обвързал по-слабата икономически страна с допълнително възнаграждение, което се дължи от момента на сключване на договора за заем, без значение дали заемателят е изпаднал в забава при изплащането на задълженията по кредита. Поради изложеното съдът намира, че чрез обособяването на обезпечаването на заемното правоотношение в отделен договор се стига до правоотношение, основащо се на неравноправни клау*****.

По съществото си процесната сделка не представлява договор за предоставяне на гаранция с обезпечителен характер, а е съглашение за въвеждане на допълнително възнаграждение за кредитора по договора за потребителски кредит, чието възникване е било известно при сключването на договора (видно от уговореното в чл. 4, т. 3 от договора за кредит и чл*** ал. 3 от договора за гаранция). Изложеното обосновава извод за неговата нищожност поради наличие на неравноправни клау***** и нарушаване и*****скванията на 19, ал. 4 ЗПК, с оглед на което предявеният установителен иск за прогласяване нищожността на договора за предоставяне на гаранция се явява основателен и следва да бъде уважен. Предвид установяването на наличието на посочените основания за нищожност, не е необходимо съдът да се произнася по другите релевирани от ищцата такива.

Безспорно е между страните по делото, че ищцата е заплатила уговореното по

договора за поръчителство възнаграждение в размер на 119,76 лева в полза на ответника. Това обстоятелство, съобразено с установената нищожност на договора за поръчителство, води до извод, че сумата от 119,76 лева е платена от ищцата при липса на основание, поради което подлежи на връщане от ответника. Следователно, предявеният иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД също е основателен и като такъв трябва да бъде уважен до пълния предявен размер от 119,76 лева.

По разноските:

С оглед изхода на спора по делото и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК право на разноси има ищцата, като в нейна полза бъдат присъдени такива за платена държавна такса в размер на 100,00 лева. В полза на процесуалния представител на ищцата следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 480,00 лева, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. Дължимото се възнаграждение за безплатно оказана правна помощ съдът определи, като съобра***** обстоятелството, че макар да са предявени в условията на кумулативно съединяване установителен и осъдителен иск, материалният интерес по делото по смисъла на чл. 7, ал. 2 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения е един и същ (119,76 лева), именно поради което се дължи адвокатско възнаграждение в размер на 480,00 лева.

По изложените съображения, Софийски районен съд, Първо гражданско отделение, 47-ми състав,

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за нищожен, на основание чл. 1**** ал. 1 ЗЗП и чл. 19, ал. 4 ЗПК, **Договор за предоставяне на гаранция № ***** от 07.10.2021 г.**, сключен между „Ф***** Б*****“ ЕООД, ЕИК: ***** и Ц. И. С*****, ЕГН: *****.

ОСЪЖДА "Ф* Б*****" ЕООД, ЕИК: ******* със седалище и адрес на управление гр. С*****, ж. к. "Л*****", бул. "Д***** Н*****" № ***** ет. *****п. ***** **да заплати на Ц. И. С*****, ЕГН: *******, с адрес с. Ч*****, ул. „У***** № *** на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, **сумата от 119,76 лева**, представляваща платеното от Ц. И. С***** в полза на „Ф***** Б*****“ ЕООД възнаграждение по Договор за предоставяне на гаранция № *****/07.10.2021 г., **ведно със законната лихва от 07.12.2022 г.** до окончателното изплащане на сумата, **както и сумата от 100,00 лева**, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, представляваща сторени по делото разноси за платена държавна такса.

ОСЪЖДА "Ф* Б*****" ЕООД, ЕИК: ***** със седалище и адрес на управление гр. С*****, ж.к."Л*****", бул. "Д***** Н*****" № ***** ет. *****п. ***** да заплати на адвокат Д. В. М., АК - П***, с адрес гр. П***, бул. „П*** ш*** № *** ет*** ап*** на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв, сумата от 480,00 лева, представляваща адвокатско възнаграждение за безплатно оказана правна защита и съдействие на ищеца.**

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Препис от решението да се връчи на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____